

„ ſed virum quidem uxoris adulterum, mulierem autem „ mariti meretricem eſſe, quod quodam loco ait D. Au- „ guſtinus.

Poterit hic ſervire Parocho quod habet S. Franciſcus Salesius in Introductione ad vitam devotam *parte 3. cap. 39.* ubi piè & caſtè exponit, quomodo conjuges ſe circa actum conjugalem gerere debeant.

XX. Ut contracti Matrimonii certa ſemper fides haberi queat, mandat Synodus Tridentina *Seſſ. 24. cap. 1. De Reformat.* ut „ habeat Parochus librum, in quo „ conjugum & teſtium nomina, dièmq; & locum con- „ tracti Matrimonii deſcribat; quem apud ſe diligenter „ cuſtodiat.

Hoc Decretum renovans Synodus P. II. Mechlinienſis *ſi. 10. c. 7.* addit: „ Et quotannis in viſitatione Archi- „ prebytero exhibeat. Qui quidem liber ubi jam „ completus fuerit, ſervabitur in archivis Eccleſiæ.

XXI. Ediçto perpetuo Principum noſtrorum anni 1611. *art. 20.* mandat Magiſtratibus quorumcumq; locorum ut quotannis accipiant exemplum ſive copiam (ut vocant) authentizatam cum regiſtro parochiali in quo notantur Baptiſmata, Matrimonia, & Sepulturæ omnium eorum quæ hoc toto anno occurrunt; quod exemplum Paſtor ipſi Magiſtratu dare tenebitur, ut in ſua quiſque Magiſtratus reſpectivè archiva referat, diligenterque cuſtodiat. Inſuper ut Magiſtratus pagorum conſici jubeant duo exempla, quorum alterum mittant ad ſuperiorem ſui territorii judicem, ut ibidem reſervetur; idque ſub pœna arbitraria in negligentibus. Volentes dictis regiſtris eorumque exemplis plenam fidem adhiberi abſque ulteriore probatione: cum nimium de ætate, conjugio, morte, promotione ad Ordines, proviſione beneficiaria, ſeu ſæcularis officii collatione, & reſtitutione agetur; de quibus in ipſo articulo mentio fit.

Ad hoc Ediçtum reſpectens Zypæus titulo *De Parochoſis num. 6.* ait „ quod valde expediret, omnes Epi- „ ſcopi ſua ſaltem auctoritate Paſtoribus mandarent, & „ exequerentur ut in archivis Episcopalis hujusmodi „ exemplaria reſervarentur.

XXII. Mandat deniq; Synodus Tridentina *Seſſ. 24. c. 10. De Reformat. Matrimonii*, curent Episcopos, „ ut „ nuptiæ eâ, quæ decet, modèſtiâ & honeſtate fiant: ſan- „ cta enim res eſt Matrimonium & ſanctè tractandum.

„ Nuptias ſolemnibus conviviis, ſaltibus, ſcœnis „ ſœdare potius quam ornare, eſt abuſus antiquus à „ Gentilibus devolutus in Eccleſiam, „ ait Chriſtianus Lupus in Scholiis ad *Can. 24. Trullanum*; quo Cano-

ne cavetur, „ ſi quis Clericus ad nuptias vocetur, quan- „ do ad deceptionem comparata ludicra ingreſſa fue- „ rint, furgat & diſcedat, Patrum noſtrorum ſic jubent „ te doctrinâ.

Et antiquior Synodus Laodicæna *Can. 53.* ſtatuit, quod non oportet Chriſtianos ad nuptias venientes ſe turpiter & indecorè gerere, vel faltare, ſed modèſtè cœnare & prandere, ut decet Chriſtianos.

Rurſus Synodus Agathenſis an. 506. *Can. 39.* injunxit ſacris hominibus „ ut nuptiarum evitent convivia, „ nec his coſtibus admisceantur, ubi amatoria cantan- „ tur & turpia, aut obſcœni motus corporum choreis & „ ſaltationibus efferuntur, ne auditis aut obtutis ſacris „ myſteriis deputati turpium ſpectaculorum atque ver- „ borum contagione polluantur. „ Apud Gratianum *Diſt. 34. Can. 19.*

Synodus Coyaceniſis in Diœceſi Ovetenſi anno 1500. celebrata ſub Ferdinando Rege primo Caſtellæ qui cognominatus eſt Pius, præſentibus omnibus Episcopis & Optimatibus ejuſdem Regni *Can. 5.* ait: „ Presbyteri „ ad nuptias cauſâ edendi non eant, niſi ad benedi- „ cendum.

Cum nec in hodiernis conviviis nuptialibus leges ſobrietatis & honeſtatis Chriſtianæ per omnia ſervari ſoleant etiamnum Canonum ratio manet; atque ſingulariter hæc convivia à Parochis & Sacerdotibus evitanda ſunt; ut nec rogati accedant.

XXIII. Quia in hiſce conviviis inſtruendis magnus exceſſus, præſertim in pagis, committi ſolet, per nimiam ad ea convivia ſolitam perſonarum invitationem, Carolus V. Ediçto 7. Octob. 1531. *art. 28.* cavit, ut ſi qui conviviium nuptiale inſtruere velint, non poterunt ad illud vocare niſi proximiores conſanguineos utriuſq; conjugatorum; neque numerus perſonarum excedere queat numerum viginti; nec conviviium illud protrahi poſſit ultra ipſum diem nuptiarum & ſequentem uſque ad tempus pomeridianum. Habetur *parte 1. Ediçtion. Flândriæ lib. 3. Rubrica 1.*

Hoc Ediçtum renovatum eſt 10. Decemb. 1611. ſed extenſum ad quadraginta paria, ſub pœna, quod tam ſponſi, quam convivæ multatam 20. florenorū incurrant: cum declaratione, quod Magiſtratibus, aut Officiariis facultas deſuper diſpenſandi tributa non ſit, & diſpenſantes ipſi ad 25. florenos multentur. Iterum Ediçto ult. Decemb. 1613. Principes idem veterunt reſtriçto numero ad 32. paria, cum prorogatione ad ſecundum diem, ſub pœna 20. florenorum, quam ſponſi incurrent pro numero, aut tempore excedente.

TITULUS XIII.

De Impedimentis Matrimonii.

CAPUT I.

Penes quem ſit auctoritas inducendi impedimenta Matrimonii.

1. Quid nomine impedimenti hic intelligatur, & quotuplicis generis ſit.
2. Impedimenta Matrimonii etiam apud Gentiles nota fuere.
3. Magiſtratum civilium eſt leges Matrimonii inveniendis præſcribere.
4. Qua ratione hodie competat Eccleſiæ Matrimonia ordinare.
5. Hæc compendioſè expreſſit S. Thomas.
6. Ex ſententia S. Thomæ juxta diverſos fines, diverſorum juriſdictioni ſubjacet Matrimonium.

7. Sequitur, quedam eſſe quæ jure naturæ impediunt & dirimant Matrimonium.
8. Conſecrarum eſt, Magiſtratum Politicum poſſe ſtatuerè impedimenta Matrimonii.
9. Certum eſt, Principes Gentiles quoad ſuos ſubditos Gentiles poſſe inducere impedimenta etiam dirimentia.
10. Principibus etiam Catholicis competit auctoritas ſtatuerendi impedimenta impediencia.
11. An etiam dirimentia quoad ſubditos Catholicos: Opinio Sanchez.
12. Quid ſentiat Petrus Soto.
13. Principum auctoritatem in ſtatuerendis impedimentis Matrimonii aſſeruit Ferbeſius Doçtor Sorbonicus.

14. Hæc

Pars II. Tit. XIII. De Impedimentis Matrimonii. 489

14. Hæc auctoritate à multis ſæculis uſi non ſunt Principes Catholicos.

15. Non tamen poteſtas ipſis Principibus abſolutè adempta videtur.

16. A multis ſæculis invaluit, ut ſola Eccleſia inter Catholicos ſtatueret impedimenta dirimentia.

17. Hæc poteſtate à primis ſæculis uſa fuit Eccleſia.

18. Hanc poteſtatem habuit Eccleſia independentè à conſeſſione Principum ſecularium.

20. Deſinitio Synodi Tridentinæ circa auctoritatem Eccleſiæ ſtatuerendi impedimenta.

21. Conſuetudine induci poſſunt impedimenta Matrimonii.

I. Impedimentorum nomine hic intelligitur, quidquid Matrimonium jure reddit nullum aut illicitum.

Nonnulla enim ſunt, quæ ipſum contractum matrimoniale non tantum reddunt illicitum, ſed & invalidum ac nullum; vocanturque impedimenta dirimentia, eò quod dirimant ſeu irritant Matrimonia cum ſimilibus impedimentis contracta.

Alia ſunt, quæ Matrimonia quidem contrahi prohibent; ſed contracta non dirimunt, vel irritant; dicunturque impedimenta impediencia.

II. Siſtula impedimenta non tantum apud Chriſtianos; ſed etiam apud Infideles & gentiles nota ſemper fuerunt.

Ut enim contractus Matrimonialis ſinem ad quem à natura ordinatus eſt, obtineret, ſollicitæ fuere Gentes etiam lumine fidei deſtitutæ, ſuis legibus contractum hunc ſic circumſcribere, ne extra ſinem à natura præſcriptum exorbitaret. Hinc tot Romanorum Principum circa ætatem, qualitate ceteraque ad Matrimonium ſpectantia leges; quæ etiam hodie in Corpore Juris adhuc leguntur.

III. Ulterius quia Matrimonium ad bonum politicum quoque ordinatur; atque ex Matrimonii convenienter aut inconvenienter initis multum dependet bonum politicum, ſeu Republicæ tranquillitas aut turbatio, indubie Magiſtratus Civiles proſpicere debent ut Matrimonia ſic inæantur, ut bonum politicum & Regimen Republicæ inde non patiantur, nec tranquillitas familiarum turbetur.

IV. Denique, quia Matrimonium Chriſtianorum per Chriſtum ad Sacramenti dignitatem & efficaciam ſuit elevatum; ac jam etiam ordinatur ad ſanctificationem Fidelium, quidni ad Eccleſiam ſpectet providere, ut per Matrimonium hunc ſinem Fideles aſſequantur?

V. Hæc omnia brevi compendio comprehendens Sanctus Thomas ait: „ In quantum igitur ordinatur ad „ bonum naturæ, quod eſt perpetuitas ſpeciei, dirigitur „ in ſinem à natura inclinante in hunc ſinem, & ſic dicitur „ eſſe naturæ officium: in quantum vero ordinatur „ ad bonum politicum, ſubjacet ordinationi legis civilis; „ in quantum igitur ad bonum Eccleſiæ ordinatur, oportet, quod ſubjaceat regimini Eccleſiaſtico. „ *lib. 4. contra Gentes cap. 78.*

VI. Et rurſus ibidem: „ Conſiderandum eſt, quod „ quando aliquid ad diverſos fines ordinatur, indiget habere diverſa dirigentia in ſinem, quia ſinus eſt proportionatus agentis: generatio autem humana ad multa ordinatur, etiam ad perpetuitatem Eccleſiæ quæ in ſibiſdem collectione conſiſtit; unde oportet quod hujusmodi generatio à diverſis dirigatur, in quantum igitur ordinatur ad bonum naturæ quod eſt perpetuitas ſpeciei, dirigitur in ſinem à natura inclinante in hunc ſinem, & ſic dicitur eſſe naturæ officium: in quantum

Van Eſpen *Jur. Eccl. P. II.*

verò ordinatur ad bonum politicum, ſubjacet ordinationi legis civilis: in quantum igitur ordinatur ad bonum Eccleſiæ, oportet quod ſubjaceat regimini Eccleſiaſtico.

VII. Hoc principio præſuppoſito, evidenter ſequitur, jure naturæ quedam poſſe requiri, ſine quibus Matrimonium vel illicitè vel invalidè inæatur; eò quod ſine hiſ finis à natura intentus haberi nequeat: quapropter nemo dubitat quin quedam ſint, quæ jure naturæ matrimonia impediunt & annullent.

VIII. Similiter ſi juxta S. Thomam, Matrimonium in quantum ordinatur ad bonum politicum, ſubjaceat ordinationi legis civilis; conſequens eſt, poſſe per civilem legem ſeu Magiſtratum ſtatui quedam impedimenta, quæ ſunt neceſſaria aut convenientia, ut matrimonium hunc ſinem aſſequatur; unde etiam verbis ſuprà relatis ſubjicit hanc concluſionem: „ Ideo ex qualibet dicta- „ tum legum naturæ, humanæ & divinæ poteſtate perſona „ effici ad Matrimonium illegitima.

IX. Atque in primis Principes infideles potuiſſe & hodie adhuc poſſe ſtatuerè impedimenta non tantum impediencia; ſed etiam dirimentia inter ſubditos ſuos infideles, omnes agnoſcunt: eò quod hujusmodi Matrimonia maneat etiam hodie contractus merè civiles.

X. Ad hæc, Principes ſæculares Catholicos & quoad ſubditos ſuos Catholicos poſſe ſtatuerè impedimenta impediencia; ita ut ob hæc Principum Ordinationes illicitè cum hiſce impedimentis Matrimonia contrahantur; quin & convenientes puniri, atque effectibus civilibus, Matrimonio alioquin annexis privari queant, indubitatum eſt; & praxis hodierna circa nuptias filiorum familiarum ſine conſenſu parentum initas evincit.

XI. Quinimò (ut rectè notat Sanchez De Matrimonio *lib. 7. Diſputat. 3. nu. 2.* „ abſque dubio dicendum „ eſt, poſſe Principem ſæcularem ex genere & natura ſuæ „ poteſtatis, Matrimonii impedimenta dirimentia fidelibus ſibi ſubditis ex juſta cauſa ſuis legibus indicare. „ Ratioque poſſiſſima eſt, cum poteſtas Regia ad tranquillitatem & bonum Republicæ tendenda poſſiſſimum ſit inſtituta: ejus eſt, id quod ad hunc ſinem obinendum deſideratur, providere; quale eſt circa Matrimonia inveniunda ſancire, illa impediendo vel irritando: inde enim maxime pendet tranquillitas & recta Republicæ gubernatio.

„ Nec obſtat (ait Sanchez) Principis ſæcularis poteſtatis, Matrimonium eſſe Sacramentum: quia ejus materia eſt contractus civilis, qua ratione perinde poteſt ex cauſa juſta illud irritare, ac ſi Sacramentum non eſſet: reddendo perſonas inhabiles ad contrahendum, & ſic illegitimum & invalidum contractum.

XII. Petrus Soto *leſt. 4. de Matrimonio* eodem fundamento ex S. Thomæ aſſumpto, hanc auctoritatè Principibus ſæcularibus aſſerit: „ Nec debent (ait) Prælati „ Eccleſiæ gravatè ſuſcipere, ſi quod temporali paci viderint neceſſarium, ſæculares Principes ſtatuant. Nec eſt cur ſe illis opponant: ſed permittant potiùs Matrimonium legibus humanis ordinandum, cum officium humanum ſit: & addant poſtea ipſi, ſi videbitur, quod ad bonum Religionis pertinet.

Deinde ſubjicit hanc clauſulam: „ Quamquam civiles leges in hiſ omnibus ex pietate certè & voluntate Principum facile ceſſerint Eccleſiæ, ut jam nullum cenſeatur Matrimonium illegitimum, quod Eccleſia tale non judicat.

XIII. Hanc poſitionem Petri Soto nupetrimè latiùs expoſuit atque adſtruxit ſtudit Gerbelius Doçtor Sorbonicus in Tractatu De Poteſtate Eccleſiæ & Principum ſuper impedimentis Matrimonii; in cujus ſecunda parte duo præcipuè evincere conatur.

Primo, Principibus etiam Catholicis inter ſubditos ſuos Catholicos competere poteſtatem ſtatuerendi im-

ſſ